

Prioritad segirezza

Las Annalas mundialas 2017 da S. Fischer

DA GUIU SOBIELA-CAANITZ

■ **Mintga settember publitgescha la chasa editura S. Fischer (Frankfurt am Main) sias annalas mundialas. Il titel tudestg «Weltalmanach» na define-scha betg precis lez cudaschun che cumpiglia ussa 736 paginas. I sa tracta d'in'ovra geopolitica da consultaziun cun infurmaziuns davart il gir dal mund d'in fanadur al suandant:** Temas globals, stadis, cifras, organisaziuns mundialas, economia, ambient, glossar, register. Il volum preschenta tut ils stadis segund l'urden alfabetic tudestg, dentant pli manidlamain ils trais stadis germanofons (Germania, Austria, Svizra). El n'infurmescha il pli savens betg davart las divisiuns administrativas dals pajais; quai fa percenter il «Calendario Atlante De Agostini» che cumpara pir en december (1). Las Annalas Fischer 2017 (2) dediteschan 34 paginas a l'Uniun europeica (UE). Mintga volum da las annalas Fischer ha in'atgna prioritad («Schwerpunkt»). In militar franzos cun schluppet che fa guardia avant la Tur d'Eiffel simbolisescha sin la cuverta la prioritad dal volum per 2017: La segirezza. La resumaziun da dus artitgels e dus citats dat exempels da la maniera co ch'il volum tracta ils problems da defensiun en l'Europa da l'ost ed en Siria.

L'allianza atlantica en pajais baltics

Las pp. 605-607 preschentan l'Organisaziun da l'Atlantic nord (NATO): «Ella è responsabla da la cooperaziun politica, economica e militar per mantegnair la pasch e superar las crisis ensemen cun las Naziuns unidas e l'Organisaziun per se-

girezza e cooperaziun en Europa. La carta mussa ils 28 commembers; l'Islanda n'ha nagina armada (...). Dapi la fin da la guerra freida ha l'allianza recepi dundesch commembers novs da l'Europa orientala e sidorientala. La Russia resguarda l'estensiuin da la NATO sco ina smanatscha per sia atgna segirezza (...). Jens Stoltenberg, secretari general da la NATO, ha declerà: «Ils pajais alliads constateschan ch'ins na po betg collavurar practicamain cun la Russia uschè ditg che lezza na respecta betg il dretg internaziunal» (pp. 605-606). Manegiadas èn cunzunt l'annexiuin da la Crimea e l'invasiuin da l'Ucraina orientala il 2014, dentant er «las accziuns d'aviuns russ da cumbat e da missils russ (...). Instanzas independents ed organisaziuns per la defensiun da dretgs umans rapportan da bombardaments da bleras miras na militaras, t. a. ospitals, per part cun armas internaziunalmain bandegiadas sco bumbas da fragmentaziun» (artitgel «Syrien», p. 380). L'artitgel davart la NATO rapporta: «Ils 12 da matg 2016 ha ina cerimonia solenna declerà tuttafatg ablas d'agir las ovras da lantschada per rachetas defensivas a Deveselu en Rumenia (...). Ils ministers da defensiun da la NATO han decidì ils 14 e 15 da zercladur a Bruxelles/Brussel da trametter quatter battagliauns multinaziunals, pia en total var quattermilli schuldads, en Pologna, Lettonia, Estonia e Lituania. Ins na duai betg plazzar las truppas stablamain, mabain las remplazzar regularmain (...). La NATO ademplescha uschia il giavisch da ses commembers orientals che sa sentan smanatschads da la Russia» (p. 607).

Da la Lituania a la Norvegia

Il chapitel deditgà a la Lituania (var 3 milliuns olmas) rapporta davart «l'avertura solenna, ils 3 da settember 2015 a Vilnius, dal post da cumond lituan da l'unitad militar da la NATO (...). Las sis unitads da la NATO en Bulgaria, Estonia, Lettonia, Lituania, Pologna e Rumenia èn basas pitschnas» (p. 289). Il volum, publitgà l'avust 2016, na pudeva betg menziunar la preschientscha en october da «navs russas da guerra en la Mar Baltica, cun missils che pudessan transportar armas nuclearas» (3). Lezza activitad militar russa fa tema er a la Svezia neutrala (9 906 331 olmas). Ils 21 d'october han «Le Courrier» (Genevra) e «La Liberté» (Friburg) rapportà ch'il schefcumandant da l'armada svedaisa haja decis da remilitarisar l'insla da Gotland, tranter Stockholm e la Lettonia: «I para ch'ils aderents svedais d'in'adesiuin a la NATO sajan ussa pli numerus ch'ils adversaris d'ina tala decisiun.» La Norvegia (5 236 826 olmas), commembra da la NATO, ha «difficultà en avrigl la controlla d'aviuns russ en l'eroport da Longyearbyen sin l'insla da Spitsbergen, perquai ch'aviuns militars russ duvravan l'eroport per exercizis en l'Arctica» (artitgel «Norwegen», p. 334). Il Spitsbergen è situà a nord dal Finnmark norvegiais. Geabain, la segirezza vegn puspè pli impurtanta.

1. Istituto geografico De Agostini (ed.), *Calendario Atlante De Agostini 2016*. Novara (De Agostini Libri, ISBN 978-88-511-3449-5) 2015.
2. Christin Löchel (ed.), *Der neue Fischer Weltalmanach 2017*. Frankfurt am Main (S. Fischer, ISBN 978-3-596-72017-0) 2016.
3. Gasetta online «7 sur 7» (Belgia), 28 d'october 2016.